

İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE ÖĞRENCİLERİN DEMOKRATİK KAZANIMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Nihat ŞİMŞEK*

Özet

Araştırmanın amacı, hazırlanan yeni sosyal bilgiler müfredat programı doğrultusunda ilköğretim öğrencilerinin demokratik alışkanlıkları ve kazanımları ne derece edindiklerini ortaya koymaktır. Araştırmada öğrencilerin demokratik tutumları çeşitli değişkenler açısından incelenmeye çalışılmış ve çıkan sonuçlar SPSS 16.00 programında değerlendirilmiştir. Çalışmada öğrencilerin tutumlarını ölçmek amacıyla bir ön ölçek hazırlanmış ve bu ölçekte toplam 25 madde yer almıştır. Uzmanların görüşleri doğrultusunda hazırlanan ve 62 öğrenciye uygulanan ön uygulama ölçeğinin güvenilirlik katsayısı (cronbach alfa) .86 olarak tespit edilmiştir. Güvenirlik katsayısı oldukça yüksek çıkan anketin, hiçbir maddesi değiştirilmeden nihai ölçek olarak kabul edilmiş ve toplam 126 ilköğretim 2.kademe öğrencisine uygulanmıştır. Çalışmanın sonunda elde edilen bulgulara göre; ilköğretim öğrencilerinin demokratik tutumları cinsiyete ve öğrenci ailelerinin aylık ortalama gelirlerine göre bir farklılaşma göstermiştir. Bunun dışında öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumları, öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayıları ile demokratik tutumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Bilgiler, demokrasi, demokratik tutum

Giriş

Demokratik ortamda birey, potansiyelini geliştirip kendini daha iyi tanıma imkânı bulabilir. Demokrasilerde hak, adalet, sorumluluk, bireysel bağımsızlık, eşitlik, açık görüşlülük, dürüstlük, hoşgörü, iş birliği, takdir gibi ilkeler bulunmaktadır. Bu ilkelerin, insan haklarının kullanılmasında taşıdıkları önem nedeniyle bir tutum olarak, ilköğretim çağından itibaren bireylere kazandırılması gerekmektedir. Eğitici kolların, okul aile birliğinin, okul koruma derneğinin ve onur kurulunun faaliyetleri demokrasi eğitimine önemli ölçüde yardımcı olabilir.(Gören ve Karadaş,1997)

Demokratik tutum, kısmen bireyin davranış kalıpları içinde bulunsa da, fırsat ve imkân eşitliği, özgürlük, düzen ve yasalar çerçevesinde genel bir hayat tarzı olarak yaşantıya geçirilemez ise toplumun ya da tek tek bireylerin adalet duyguları zedelenebilir. İyi işleyen bir düzende bireylerin adalet duygusu, özgürlük ve fırsat eşitliği öncelikle temel kültürleme kurumu olan eğitim sayesinde yaşantıya dönüştürülüp kazandırılabilir.(Büyükkaragöz vd.,1994)

* Yrd. Doç. Dr.; Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD.

Okullar ve sınıflar, insanların katılımcı demokrasiye hazırlandığı yerlerdir. Çünkü insanlar yaptıkları ve yaşadıkları şeyleri daha iyi öğrenirler. Bu şekilde yeti-şecek bilinçli vatandaşlar, toplum kararlarına etkili bir şekilde katılıp, hak ve sorumluluklarını yerine getirerek demokrasinin gelişmesine ve hayat standardının yükselmesine katkıda bulunabilirler.

Türk eğitiminin temel amaçlarından biri öğrencileri daha etkili, üretken ve iyi bir vatandaş olarak yetiştirmek olduğuna göre Türk eğitim sisteminin bu amacına ulaşabilmesi için sistemi işleyip uygulayacak olan öğretmenlerle beraber diğer eğitim personelinin niteliklerinin de iyi tanınması gerekmektedir. Çünkü uygulamada başa-rı bu personelin yeteneklerine sıkı sıkıya bağlılık arz eder.

Demokrasi ve Eğitim

Türkiye’de şu ana kadar uygulanan geleneksel eğitim modeli öğrencilere demokratik alışkanlıkları kazandırmada yetersiz kalmıştır. Çünkü bu modele göre önemli olan, bireyin her ders için öngörülen içeriği almış olup olmamasıdır. Bunun dışındaki kazanımlar çok da önemli görülmemiştir. Oysa yeni öğretim (yapılandır-macı) modelinde özellikle de sosyal bilgiler programlarında bireye içeriğin sunumu kadar beceri ve değerlerin kazandırılması çok önemli görülmüştür. Gerçekten de artık birey olarak toplum tarafından kabul edilmenin yolu çok bilmekten değil, birtakım beceri ve değerleri kazanmış olmaktan geçmektedir. Başka bir ifade ile iyi birey olmak için çok bilmek tek başına yeterli değildir. İyi, üretken ve mutlu bir birey olmak için bilgiyi bilmekle beraber bilgiye ulaşmanın yollarını öğrenmek ve bu yolda çabalamanın yöntemini öğrenmek de artık kaçınılmaz olmuştur.

Eğitim ve demokrasi, birbirinden bağımsız düşünölmeyecek derecede iç içe-dir. Eğitim; demokrasinin var olması, benimsenmesi, uzun ömürlü olabilmesi için önemli bir önkoşulken; diğer taraftan demokrasi, eğitimden beklenen kalitenin arttırılması ve yetişen bireylerin kendilerine ve tüm insanlığa faydalı olabilmeleri için yine önemli bir ön koşul olma işlevini yüklenmektedir

Demokrasi ile ilgili ilk eğitim ailede baslar, kişinin ailede edindiği demokratik tutum ve alışkanlıklar okulda ve toplum yaşamında da devam eder. Bireyin kişiliğinin biçimlendiği yer ailedir. Kişi burada edindiği alışkanlıkları okulda ve toplumda yansıtmaya şansı bulur. Bunun için ailedeki bireyler arasında özgür demokratik ilişki düzenin oluşması, gerek okul, gerekse sosyal çevrede demokratik alışkanlıkların kazanımı açısından önemlidir. Ancak aileden ziyade okul ve bireyin içerisinde bulunduğu sosyal çevre, bu alışkanlıkların olgunlaşmasına yardımcı olur.

Bir bireye çağdaş, bilimsel, demokratik düşünme gücü kazandırma, sorumluluk yükleme, sorunlara çok boyutlu bakabilme, karşı görüşte mantık arama uzlaşıcı ve hoşgörölü özellikler kazandırılabilmenin ön koşulu demokratik bir eğitim sisteminin oluşturulmasıdır. Bir eğitim sisteminde, yetki ve sorumluluklar merkez örgüt-te toplanmışsa bir okul yöneticisi, okul-çevre bütünleşmesini sağlayacak güce ve çevrenin eğitim gereksinimlerini karşılamaya yönelik karar alma yetkisine sahip değilse o öğrencilerin demokratik algıları zayıf kalır. Öğrenci, öğretmen ve diğer eğitimci personele kendileri ile ilgili konulardaki kararlara katılma olanağı sağlanmamışsa, o eğitim sisteminin tam anlamıyla öğretim sürecinde öğrencinin etkinliğini sınırlayan, yeteneklerini geliştirmesine olanak sağlamayan, öğretmen ve yöneticinin otoriter bir tutuma dayalı bir ortamda, öğrencide demokratik davranış geliştirilemez.

Demokratik eğitim sistemi, bireyde kalıplaşmış davranış, konu ağırlıklı, ezbere dayalı ve empoze edilmiş bilgiler yerine; yaratıcı düşünebilen, sorun çözmeye dayalı öğrenmeye olanak veren, öğrendiği bilgileri yorumlayabilen ve saplantıları olmayan bireyler yetiştirmeye dayanır (Celep, 1993).

Demokratik tutumların gelişmesinde okul idarecilerinin de çok büyük rolünün olduğu unutulmamalıdır. Bunun için okul yöneticilerinin birtakım niteliklere sahip olması gerekmektedir. Demokratik okul yöneticisinin sahip olması gereken bu nitelikler İlgar (1996) tarafından aşağıdaki gibi ifade edilmektedir; Demokratik bir eğitim ve okul yöneticisi,

- Örgütü amacına ulaştırabilmek için çevresinde bulunan insanları kendisine yardım eden kişiler olarak görür.
- Amaca ulaşabilmek için birlikte çalıştığı kişilere değer verir, onların hatalarını bulma çabasından kaçınır.
- Birlikte çalıştığı kişilere sık sık sorular sorar; yapılan işlerin eleştirilmesine olanak sağlayacak bir ortam yaratır ve her şeyin en iyisini biliyormuş gibi bir tutumdan da sakınır.
- Verdiği kararların, örgütü oluşturan kimselerin ortak kararı olmasına önem verir.

Yeni programda da ifade edildiği gibi eşitlik, yaşama saygı, özgürlük, adalet, dürüstlük, işbirliği, hoşgörü, duyarlılık, sorumluluk, farklılıkları kabul etme, güvenlik, barış gibi kavramlar demokratik değerleri oluşturmaktadır. Zaten 2005 yılında sonra okullarda uygulanmaya başlanan yeni eğitim programlarında öğrencilere sadece bilginin değil bilgi ile beraber birtakım becerilerin ve değerlerin de kazandırılmasının önemi üzerinde de ısrarla durulmuştur. Bu değerlerden tartışmasız en önemlisi demokratik değerlerdir. Başta demokratik değerler olmak üzere diğer değerlerin de kazandırılmasında en büyük sorumluluk hiç şüphe yok ki sosyal bilgiler programları ile bu programı uygulayan öğretmenlere yüklenmiştir.

Demokrasi ve Sosyal Bilgiler Eğitimi

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi sosyal bilgiler dersi öğrencilere demokrasinin tanıtımı, demokratik alışkanlıkların kazandırılması bakımından en uygun ve önemli ders olarak görülmektedir. Bu açıdan bu ders, karar verme becerisini geliştirecek türde yaşantılarla öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine, demokrasinin ilkelelerini uygulama ve demokratik tutum kazanmalarına olanak sağlamalıdır. Bu anlamda demokrasi eğitiminin uygulama alanı sayılan Sosyal bilgiler dersi, demokratik ortamlarda yapılırsa etkili ve anlamlı olabilir. Çünkü şu husus çok önemlidir ki demokrasinin ilkeleri hangi alanda olursa olsun uygun koşullar sağlandığında benimsenip gelişebilir.

ABD'deki Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyinin (NCSS) yayınladığı rapora göre, sosyal bilgiler dersinin amaçları şu ana başlıklar altında toplanmıştır (NCSS, 1992, akt: Şimşek vd. 2009):

- Dünyada görülen önemli gelişmelere karşı duyarlı olma davranışını geliştirme.
- Okul içinde ve toplumda katılım ve gözlem etkinliklerini gerçekleştirme.

◆ Nihat Şimşek

- Demokratik anlayışa uygun karar verme becerilerini kazandırma.
- Bireysel ve kültürel kimlik anlayışını toplumsal yaşam kavramı bağlamında tanımlama.

Yine NCSS, demokratik bir toplum için sosyal bilgiler öğretiminin, aşağıdaki dört önemli faktör göz önünde bulundurularak yapılmasını önermiştir

1. Sosyal Bilgiler öğretiminin nihaî amacı, arzu edilen yurttaşlıkla ilgili ve bireysel davranışlardır.
2. Bu davranışlar, insanların sahip olduğu değerler, ülküler, inançlar ve tutumlarla biçimlenmektedir.
3. Sırası ile bu özellikler, bilgi temeline dayanmalıdır.
4. Bilginin gelişmesi ve kullanımı için insanlar, gerekli bilgi ve becerilere gereksinim duyarlar

Demokratik yaşam biçiminin süreklilik ve gelişiminin bu amaçları gerçekleştirmiş bireylerin yetiştirilmesine bağlı olduğu da belirtilmektedir. (NCSS, 1969).

Barth'a (1991, akt: Öztürk, 2007) göre, sosyal bilgilerin amaçları arasında, demokratik bir toplumu oluşturacak etkin bireylerin, söz konusu iki becerinin yanı sıra, onları kullanmak için gerekli alt yapıyı oluşturacak şu dört hedef beceriye sahip olmaları da gerekmektedir. Bunlar şu şekilde sıralanmıştır;

- Bilgi edinebilme,
- Bilgiyi analitik olarak kullanabilme,
- Uygun tutum ve değer geliştirme,
- Bilgi ve beceriyle donanmış bir birey olarak toplumda aktif rol alabilmedir.

Hazırlanan yeni sosyal bilgiler programı da öğrencilerin demokratik kazanımları elde etmesi hususuna önemle vurgu yapmaktadır. Sosyal bilgiler programının temel yaklaşımında da işaret edildiği gibi (MEB, 2005) öğrencilerin haklarını bilen ve aynı zamanda kullanan, sorumluluklarını yerine getiren bireyler olarak yetişmeleri demokratik tutum kazanımının en önemli koşullarından biri olarak görülmelidir. Bunun dışında sosyal bilgiler dersinde öğrenciye kazandırılması hedeflenen önemli becerilerden biri olan sosyal katılım, insan haklarına ve demokrasi ilkelerine saygı duyabilme ifadesine yer verilmesi sosyal bilgiler programının bu konudaki bakış açısını da ortaya koymaktadır.

Bunun dışında Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğrencilerin yukarıda bahsedilen beceriler ile demokratik kazanım elde etmelerinde aktif rol sahibi olmaları gerekir. Bu açıdan bakıldığında öğretmen, demokratik yaşama biçiminin temelini oluşturan en önemli unsur, sosyal bilgiler de en uygun derstir. Kısaca ifade etmek gerekirse öğrencilerin demokratik alışkanlıkları kazanmalarında sosyal bilgiler dersinin yüklendiği misyon diğer derslere göre daha aktif ve daha belirgindir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim öğrencilerinin sahip oldukları demokratik tutumlarının sınıfta ilişki düzenini oluşturmada nasıl bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin demokratik tutumları cinsiyet, ailenin ekonomik duru-

mu, anne babanın eğitim durumu sahip olunan kardeş sayısı değişkenleri göz önünde bulundurularak değerlendirilmeye tabi tutulacaktır.

Araştırmanın Önemi

Türkiye’de sosyal değişimin hızlı olması nedeniyle değerler de hızlı değişmektedir. Sosyolojik açıdan sosyal değerlerin değişiminin hızlı olması Türkiye’nin değerler sistemini de etkilemektedir. Bu etkiyi olumlu ve olumsuz olarak değerlendiren araştırmacılar bulunmaktadır. Olumsuz olarak değerlendirenler, değişen değerlerin ülkedeki değerler sistemiyle çatışarak zayıflama ve yıpranmaya neden olduğunu savunmaktadır (Durmuş, 1996, akt: Turan vd, 2008, 233).

Bireyin kişiliğinin ilk şekillendiği yer olan ilköğretim okullarında, diğer alışkanlıkların kazandırılmasının yanında, demokratik alışkanlıkların kazandırılması ve bu alışkanlıkların yaşamın her alanında uygulanmasının üzerinde önemle durulmalıdır. Okulda demokratik alışkanlıkların kazandırılması, sosyal çevrede de demokratik yaşam koşullarının benimsenmesi açısından büyük kolaylıklar oluşturur.

Okul sosyal bir çevre, küçük bir toplum modelidir, çocuğun topluma hazırlanmasını kolaylaştırırken, kendini ifade etmesini ve güçlerini kontrol altına almasını da sağlar. Bu açıdan eğitim ortamı demokratik olmalıdır. Milli Eğitim Temel Kanunu’nda hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için vatandaşların sahip olması gereken demokrasi bilincinin öğrencilere kazandırılması gerektiği önemle vurgulanmaktadır.

Daha öncede ifade edildiği gibi demokratik değerlerin kazandırılmasında okul yöneticileri ile birlikte, sınıflarda asıl uygulayıcı olan öğretmenlerin tutumları göz ardı edilmeyecek derecede önemlidir. Çünkü gerek okul idarecileri gerekse öğretmenler öğrenciler tarafından kişilikleri ve davranışları bakımından rol model olan kişiler konumundadır.

Sınırlılıklar

Çalışma;

1. 2008-2009 eğitim öğretim yılı ile,
2. Gaziantep ve Elazığ ilinde yer alan, ilköğretim okullarının öğrencileri ile,
3. Demokratik tutum ölçeği ile,
4. Öğrencilerin verecekleri gerçek yanıtları ile sınırlıdır.

Yöntem

Araştırma, ilköğretim öğrencilerinin demokratik tutum ile ilgili algılarını ortaya koymak amacıyla öğrenci görüşlerine başvurularak veri toplamaya dayalıdır. Bu amaçla çalışma, tarama modelinde betimsel içerikli yapılmıştır.

Karasar’a (1998, 81) göre tarama modeli iki veya daha fazla değişken arasında birlikte değişim varlığını ve derecesini belirlemek amacıyla yapılır.

Araştırmada öğrencilerin demokratik tutum ile ilgili algılarını ortaya koymak amacıyla bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçek maddeleri oluşturulurken önce öğrencilere bu konu ile ilgili bir kompozisyon yazdırılmıştır. Bu yazıdan geçen ifadeler tek tek

incelenerek amaca uygun olanlar düzgün ifadelerle ölçek maddeleri olacak şekilde düzenlenmiştir. Ayrıca bu alanda yapılmış çalışmalar da incelenmiş, ilgili olduğu düşünülen bazı maddeler ölçeğe dahil edilmiştir. Daha sonrasında alandan uzman kişilerin görüşlerine başvurmak ve onların önerilerini almak kaydıyla da ölçeğe son şekli verilmiştir. Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin 1.cinsiyet, 2.öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayıları, 3.öğrenci ailelerinin aylık ortalama gelirleri, 4.öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumları gibi değişkenlerden oluşan kişisel bilgileri, ikinci bölümde ise öğrencilerin tutumlarını ölçmeye yönelik tutum ifadeleri yer almaktadır. Tutum ölçmeye yönelik olarak hazırlanan anketteki ifadeler “güven duygusu”, “kurallara uyma”, “hoşgörülü olma”, “sosyal katılım” ve “bağımsız hareket etme” olarak alt boyutlara ayrılmış, öğrencilerin cevapları bu kategorilerde göz önünde bulundurulmak suretiyle değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Hazırlanan anket ön anket olarak Gaziantep ilinde ki Gazikent İlköğretim Okulunda okuyan toplam 62 öğrenciye uygulanmıştır. Bunlar 6 ve 7.sınıfa devam eden ilköğretim öğrencileri olup rasgele seçilmişlerdir. Çalışmada kullanılan ön ölçeğin geçerlik güvenirlik katsayısı (Cronbach alfa) .86 olarak tespit edilmiştir. Bu şekilde geçerlik-güvenirliği yapılmış anketin hiçbir maddesi değiştirilmeden çalışmada kullanılmak üzere son anket olarak aynen kabul edilmiştir. Çalışmanın nihai anketi, Elazığ ilindeki çeşitli ilköğretim okullarının 6. 7 ve 8. sınıfta okuyan toplam 126 öğrenciye uygulanmış veriler SPSS 16.0 paket programında değerlendirilerek yorumlanmıştır. Tutum ifadelerini ölçmeye yönelik hazırlanan ölçeğin, verilerinin yorumlanmasında t-testi ve varyans analizi (ANOVA), kullanılmıştır. Diğer verilerin çözümlenmesinde ve yorumlanmasında yüzde frekans analizi yapılmıştır.

Çalışmada aşağıda yer alan sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır.

1. İlköğretim öğrencilerinin cinsiyete göre demokratik algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmakta mıdır?
2. Öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayısına göre demokratik tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmakta mıdır?
3. İlköğretim öğrencilerinin ailelerinin ekonomik durumlarına göre demokratik tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarına göre tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Öğrencilerin babalarının eğitim durumlarına göre tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
6. Öğrencilerin demokratik tutumlarının frekans, yüzde ve aritmetik ortalama analiz sonuçları nedir?

Bulgular ve Yorum

İlköğretim öğrencilerinin yeni öğretim müfredat programı doğrultusunda demokratik tutumlarını ortaya koymak amacıyla yapılan bu çalışmada aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 1: İlköğretim Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Demokratik Tutumlarını Gösteren t-Testi Analiz Sonuçları

Cinsiyet	N	X	S	sd	t	p
Kadın	62	1.07	5.878	124	4.06	0.00
Erkek	64	1.00	10.45			

Tablo1'deki analiz sonuçlarına bakıldığında; ilköğretim öğrencilerinin demokratik tutumları cinsiyete bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($t(126)=4.06$, $p<0.00$) Başka bir ifade ile öğrencilerin demokratik tutumları cinsiyete göre değişmektedir. Kız öğrencilerin demokratik tutumları($\bar{X}=1.07$) erkek öğrencilere göre ($\bar{X}=1.00$) çok önemli olmamakla beraber daha olumlu olarak tespit edilmiştir. Bu bulgular, yapılan çalışmada cinsiyet ile demokratik tutum arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuştur.

Tablo 2: Öğrencilerin Sahip Oldukları Kardeş Sayısına Göre Demokratik Tutumlarını Gösteren ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	192.117	2	96.058	1.182	.310	-
Gruplariçi	9991.851	123	81.235			
Toplam	10183.968	125				

Tablo 2'deki analiz sonuçlarına bakıldığında ilköğretim öğrencilerinin kardeş sayıları ile demokratik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. ($F(2-123)=1.182$, $p>0.05$) Başka bir ifade ile öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayısı ile demokratik tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak guruplar arasında bir farklılığın olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına, bakıldığında en olumlu tutuma sahip grubun 3-5 arasında kardeşe sahip gurup ($\bar{X}=106.0$) olduğu dikkati çekmiştir. Ayrıca 1-3 kardeş sayısına sahip grup, ikinci olumlu tutuma sahip grup ($\bar{X}=103.310$) 5 ve daha fazla kardeşe sahip grubun en olumsuz tutum içerisinde ki grup ($\bar{X}=103.00$) olduğu görülmüştür. Aslında kardeş sayısı fazla olan ailelerdeki çocuklarda, paylaşım ve iletişim kardeş sayısı az olan ailelere göre daha gelişmiştir. Bu durumda çok çocuklu ailelerde yetişen öğrencilerin daha kolay demokratik tutum geliştirmeleri beklenir. Ancak çalışmada bunun tersi bir sonuç elde edilmiş olması ilginçtir.

Tablo 3: Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Ortalama Gelirleri İle Demokratik Tutumlarını Gösteren ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	1605.307	5	321.061	4.491	.001	-
Gruplariçi	8578.661	120	71.489			
Toplam	10183.968	125				

◆ Nihat Şimşek

Tablo 3'deki analiz sonuçları; ailelerin aylık ortalama gelirleri ile demokratik tutum arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu ortaya koymaktadır. ($F(5-120)=4.491$, $p<0.05$) Başka bir ifade ile ailelerin aylık ortalama gelir seviyeleri ile ilköğretim öğrencilerinin demokratik tutumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Hangi gruplar arasında farkın olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre: ortalama geliri 2000-2500 TL arasında olan grubun; 1000-1500 TL arası gelire sahip gruba, 500-1000 TL gelir grubuna, 0-500 TL gelir grubuna, 1500-2000 TL arası gelire sahip gruba göre daha olumlu tutum içerisinde olduğu dikkat çekmektedir. En olumsuz demokratik tutum sergileyen öğrenci grubunun ise 2500 TL ve daha yukarısında gelire sahip grup olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 4: Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Ortalama Gelirlerinin Yüzde Frekans Dağılımları

AYLIK GELİR (TL)	f	Yüzde(%)
0-500	12	9.5
500-1000	29	23
1000-1500	27	21.4
1500-2000	13	10.3
2000-2500	12	9.5
2500+	33	26.2
TOPLAM	126	100

Öğrencilerin ailelerinin aylık ortalama gelirlerinin öğrencilerin demokratik tutumlarına yönelik herhangi bir etkiye sahip olup olmadığına da bakılmış yüzde frekanslarına tablo 4' de yer verilmiştir. Tabloya göre, 2500TL ve daha fazla gelire sahip öğrenci ailesi sayısı 33 (%26.2), aylık ortalama geliri 0-500TL ile 2000-2500TL olan öğrencilerin ailelerinin sayısı 12 (%9.5) dir. Görüldüğü gibi öğrencilerin ailelerinin aylık ortalama gelirleri ile öğrencilerin demokratik tutumları arasında çok da anlamlı bir ilişki söz konusu değildir.

Tablo 5: Öğrencilerin Annelerinin Almış Oldukları Eğitim Durumlarına Göre Demokratik Tutumlarını Gösteren ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	385.713	3	128.571	1.601	.193	-
Gruplarıçi	9798.255	122	80.314			
Toplam	10183.968	125				

Tablo 5'deki analiz sonuçlarına göre; öğrencilerin annelerinin almış oldukları eğitim durumları ile demokratik tutumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F(3-122)=1.601$, $p>0.05$). Başka bir ifade ile öğrencilerin annelerinin eğitim-

li olmaları yada eğitilmiş olmamalarının öğrencilerin demokratik tutumları üzerinde bir etkisi olmamıştır. Ancak gruplar arasında herhangi bir farklılığın olup olmadığını ölçmek amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, annesi ilkököl mezunu olan öğrenci grubunun tutumu ($\bar{X}=105.72$), lise mezunu ($\bar{X}=103.39$), ortaokul mezunu ($\bar{X}=103.18$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}=101.39$) olan gruplara göre daha olumlu olmuştur.

Tablo 6: Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumlarının Yüzde ve Frekans Dağılımları

EĞİTİM DURUMU	f	Yüzde(%)
İlkokul	59	46.8
Ortaokul	16	12.7
Lise	23	18.3
Üniversite	28	22.2
TOPLAM	126	100

Tablo 6'da görüldüğü gibi öğrencilerin annelerinin almış oldukları eğitimin yüzde ve frekans dağılımlarına bakıldığında; ilkököl mezunlarının sayısı 59 (%46.8) ile en fazladır. Bunun dışında üniversite mezunlarının sayısı 28 (%22.2), lise mezunlarının sayısı 23 (%18.3) tür. Annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerin sayısı 16 (%12.7) olarak tespit edilmiştir. Tablodan da anlaşılacağı gibi annesi ilkököl mezunu olanlar neredeyse toplamın yarısı kadardır.

Tablo 7: Öğrencilerin Babalarının Almış Oldukları Eğitim Durumlarına Göre Demokratik Tutumlarını Gösteren ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	533.095	3	177.698	2.246	.086	-
Gruplarıçi	9650.873	122	79.106			
Toplam	10183.968	125				

Tablo 7'deki analiz sonuçlarına bakıldığında: öğrencilerin babalarının almış oldukları eğitim durumu ile öğrencilerin demokratik tutumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($F(3-122)=2.246$, $p>0.05$). Başka bir ifade ile öğrencilerin babalarının eğitilmiş olmaları yada eğitilmiş olmamalarının öğrencilerin demokratik tutumları üzerinde bir etkisi olmamıştır. Çalışmada gruplar arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını ortaya koymak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına bakıldığında babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin tutumlarının ($\bar{X}=107.37$), babası ilkököl mezunu ($\bar{X}=106.47$), lise mezunu ($\bar{X}=103.27$) ve üniversite mezunu ($\bar{X}=103.11$) olanlara göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 8: Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumlarının Yüzde ve Frekans Dağılımları

EĞİTİM DURUMU	f	Yüzde(%)
İlkokul	38	30.2
Ortaokul	8	6.3
Lise	33	26.2
Üniversite	47	37.3
TOPLAM	126	100

Tablo 8’de öğrencilerin babalarının almış oldukları eğitimin yüzde ve frekans dağılımlarına bakıldığında; üniversite mezunlarının sayısı 47 (%37.3) ile en fazladır. Bunun dışında babası ilkokul mezunu olanların sayısı da 38 (%30.2) ile oldukça yüksektir. Öğrencilerden babası ortaokul mezunu olanların sayısı 8 (%6.3) dir. Görüldüğü gibi öğrencilerin çoğunun babası üniversite mezunudur. Ancak öğrencilerin babalarının üniversite mezunu olması öğrencilerde demokratik tutum geliştirmede olumlu bir etki yaratacağı beklense de da tablo 7’de ki analiz sonuçlarından bu yönde bir bulguya rastlanmamıştır.

Tablo 9: Öğrencilerin Demokratik Tutumlarının Frekans, Yüzde ve Aritmetik Ortalama Analiz Sonuçları

İfadeler	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		X	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Güven Duygusu	1.Sınıfta alınacak kararlarda düşüncelerimi açıkça dile getiririm	66	52.4	45	35.7	6	4.8	6	4.8	3	2.4	4.30
	4.Düşüncelerimi her ortamda rahatça ifade ederim	41	32.5	53	42.1	23	18.3	5	4.0	4	3.2	3.96
	13.Haksızlığa uğradığım zaman kendimi savunma ihtiyacı duyarım	105	83.3	14	11.1	6	4.8	1	.8	-	-	4.76
	22.Sınıftaki arkadaşlarıma genelde güvenirim	52	41.3	50	39.7	19	15.1	2	1.6	3	2.4	4.15
Kurallara uyma	2.Genelde okul ve sınıf kurallarına uyarım	78	61.9	39	31.0	5	4.0	-	-	4	3.2	4.48
	11.Öğretmenim söz hakkı vermeden konuşmam	20	15.9	15	11.9	11	8.7	28	22.2	52	41.3	2.38
	12.Genelde parmak kaldırarak söz isterim	78	61.9	39	31.0	6	4.8	1	.8	2	1.6	4.50
	24.Sınıf başkanı sınıftakilerin oyları ile seçilmelidir	107	84.9	11	8.7	3	2.4	-	-	5	4.0	4.70
	25.Herhangi bir şey alırken genelde sıraya girerim	72	57.1	30	23.8	9	7.1	4	3.2	11	8.7	4.17

Hoşgörülü Olma	3.Sınıftaki arkadaşlarıma saygılı davranırım	88	69.8	35	27.8	3	2.4	-	-	-	-	4.67
	5.Bana yapılan eleştirileri hoşgörüyü karşılarım	30	23.8	37	29.4	42	33.3	10	7.9	7	5.6	3.57
	9.Öğretmenlerime ve aile büyüklerime saygılı davranırım	112	88.9	11	8.7	2	1.6	-	-	1	.8	4.84
	17.Arkadaşlarıma problemlerine çözüme yardımcı olurum	82	65.1	27	21.4	15	11.9	1	.8	1	.8	4.49
	19.Sınıftaki arkadaşlarımdan hepsini ayırıp yapmadan seviyorum	42	33.3	40	31.7	26	20.6	10	7.9	8	6.3	3.77
	20.Öğretmenlerimiz genelde herkese eşit davranır	69	54.8	22	17.5	11	8.7	6	4.8	18	14.3	3.93
Sosyal Katılım	6.Grupla çalışmayı severim	61	48.4	32	25.4	11	8.7	11	8.7	11	8.7	3.96
	8.Okuldaki bütün etkinliklere katılmayı isterim	34	27.0	37	29.4	35	27.8	16	12.7	4	3.2	3.64
	18.Arkadaşlarımla sohbet etmekten büyük keyif alırım	105	83.3	10	7.9	11	8.7	-	-	-	-	4.74
	23.Ailemizde herkes düşüncesini açıkça ifade eder	92	73.0	15	11.9	13	10.3	2	1.6	4	3.2	4.50
	15.Sessizce oturup ders dinlemek benim için sıkıcıdır.	64	50.8	19	15.1	22	17.5	8	6.3	13	10.3	3.89
Bağımsız Hareket Etme	7.Bireysel etkinliklere katılmayı uygun görürüm	60	47.6	41	32.5	16	12.7	6	4.8	3	2.4	4.18
	16.Eşyalarımı başkalarıyla paylaşmayı sevmem	71	56.3	28	22.2	9	7.1	13	10.3	5	4.0	4.16
	14.Derste söz hakkım olmadığı zaman öfkelenirim	27	21.4	29	23.0	23	18.3	27	21.4	20	15.9	3.12

Tablo 9'a bakıldığında; öğrencilerin demokratik tutumlarını ölçmek amacıyla hazırlanan anket maddelerinin 5 alt kategoride ele alınmıştır. Bu kategoriler; Güven duygusu, kurallara uyma, hoşgörülü olma, sosyal katılım ve bağımsız hareket etme olarak belirlenmiştir. Tabloya bakıldığında öğrencilerin görüşlerinin ortalamasının en yüksek olduğu bölüm hoşgörülü olma alt kategorisinde yer alan "Öğretmenlerime ve aile büyüklerime saygılı davranırım" dır. Dünya ne kadar değişse de, toplum ilişkileri ne kadar farklılaşsa da bireylerin günümüzde büyüklerine saygılı olma noktasında eskiden olduğu gibi, aynı tutum ve değerleri taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenci görüşlerinin ortalamasının yüksek olduğu diğer bir alt kategoride güven duygusu içerisinde değerlendirilen "Haksızlığa uğradığım zaman kendimi savunma ihtiyacı duyarım" maddesidir. Bu durum, öğrencilerin büyüklerine saygılı davranmadıkları şeklinde yanlış bir algılamaya sebebiyet verse de durum böyle değildir. Öğrencilerin büyüklerine karşı oldukça saygılı davrandıkları, ancak bir haksızlığa uğradıklarında, ya da kendilerini haksızlığa uğramış hissettiklerinde, gerek bugünkü dünya gerçekleri ve yaşam koşullarının gerekse, okullarda almış oldukları eğitim sayesinde kendini hakkına sahip çıkma konusunda oldukça bilinçli oldukları bu konuda taviz vermedikleri şeklinde algılanmalıdır. En düşük ortalamaların yer aldığı alt kategoriler; bağımsız hareket etme alt kategorisinde yer alan "Öğretmenim söz hakkı vermeden konuşmam" ile "Derste söz hakkım olmadığı zaman öfkelenirim"

maddesidir. Görüldüğü gibi öğrenciler öğretmenlerine, genel anlamda büyüklerine saygılı davranma noktasında oldukça titiz olmalarına rağmen sınıf ortamında konuşmaktan yana tavır ortaya koymakta, hatta söz hakkı verilmediği zaman öğretmenlerine öfkelenmektedirler. Yukarıda da açıklamaya çalıştığımız gibi geçmişte çok pasif olan, hakkını arama noktasında çaresiz kalan öğrenci profilinin değişmeye başladığı, yeni programda da işaret edildiği gibi, her alanda hakkını arayan aktif ve girişimci bir öğrenci profilinin ortaya çıkmaya başladığı görülmektedir.

Çalışmada öğrencilerin tutumlarını ortaya koymak amacıyla bütün anket maddelerinin tek tek ortalaması alınmış, bu sonuçlara göre; öğrencilerin tutumlarının ortalamasının en yüksek olduğu madde $\bar{X}=4.84$ ile “Öğretmenlerime ve aile büyüklerime saygılı davranırım” olmuştur. Ortalamanın en düşük olduğu madde ise $\bar{X}=2.38$ ile “Öğretmenlerim söz hakkı vermeden konuşmam” şeklindedir. Bu iki ifade birbiriyle çelişir gibi görünse de aslında öyle algılanmamalıdır. Bunu öğrenciler öğretmenlerine saygılı davranmaktadırlar ancak söz hakkı verilmeden konuşmayı saygısızlık ölçütü olarak görmemektedirler şeklinde yorumlamak gerekmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Demokratik alışkanlıkların öğrencilere, eğitim öğretim süreci içerisinde ne derece kazandırıldığını ortaya koymak amacıyla çeşitli değişkenler göz önünde bulundurularak yaptığımız bu çalışmada elde edilen bulgulara göre; ilköğretim öğrencilerinin demokratik tutumları cinsiyete ve öğrenci ailelerinin aylık ortalama gelirlerine göre bir farklılaşma göstermiştir. Bunun dışında çalışmada öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumları, öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayıları ile demokratik tutumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Bulgulardan elde edilen verilere göre, kız öğrencilerin demokratik tutumlarının erkek öğrencilere göre daha olumlu olması genel beklentilere de uygun bir sonuç olarak görülebilir. Ayrıca maddi açıdan imkanları daha iyi olan ailelerin çocuklarının demokratik açıdan da olumlu tutum sergilemeleri, stressiz ve hoşgörülü bir aile ortamına sahip olmaları, başka bir ifadeyle her açıdan rahat bir yaşam sürmeleri ile açıklanabilir.

Çalışmada öğrencilerin ailelerinin aylık ortalama gelirleri arttıkça beklendiği gibi öğrencilerin demokratik tutumlarında olumlu bir gelişme görülmüştür. Ancak çalışmada ilginç sayılabilecek bulgulardan biri; anne ve baba eğitimi ile öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayılarının beklenenin aksine demokratik tutum geliştirmede herhangi bir etki ortaya çıkarmaması olarak açıklanabilir.

Ayrıca çalışmada yer alan anket maddeleri; Güven duygusu, kurallara uyma, hoşgörülü olma, sosyal katılım ve bağımsız hareket etme şeklinde kategorilere ayrılmıştır. Bu alt kategorilerde yer alan ifadelerin tek tek ortalamalarına bakılmış, buradan ortaya çıkan en önemli sonuç öğrencilerin genelde demokratik alışkanlıklara sahip olduğu şeklindedir. Çalışmada ortaya çıkan diğer önemli bir sonuç da; öğrencilerin büyüklerine karşı saygılı oldukları, ancak eskiden olduğu gibi haksızlığa uğradıklarında seslerini çıkarmayan öğrenci profilinin yavaş yavaş değişmeye başladığı, haksızlık yapanın öğretmen bile olması durumunda öğrencilerin tepki gösterdikleri şeklindedir.

Sağlıklı ve mutlu bir toplum yaratmanın temel koşulu, demokrasiyi ve demokratik değerleri özümsemiş bireylerin sayısının artırılması ve toplumda etkin kılınması ile mümkün olur. Hiç şüphesizdir ki bu konuda en büyük sorumluluk evde ve sokakta büyüklerle, okulda öğretmene aittir.

Yapılan çalışmalarda (Yeşil,2001; Çuhadar ve Sarı, 2004; Duman, 2004) ortaya çıkan sonuçlar öğretmenlerin bazılarının sınıf ortamında öğrencilerine etkili vatandaşlık için demokratik tutum kazandırmada genelde istekli oldukları ve bu yönde uygulamalarda buldukları, bazılarının ise tersi yönde hareket ettikleri şeklindedir.

Bunun yanında demokratik sınıf ortamının, öğrencilere vatandaşlık yeterliklerini kazandırmada önemli bir role sahip olduğunu destekleyen araştırma bulgularına (Yağcı,1997; Sağlam,2000; Doğanay ve Sarı,2004) rastlamak da mümkündür. Ayrıca sınıf içerisinde demokratik bir ortamın oluşturulmasının sınıf içi öğrenme etkinliklerini olumlu yönde etkilediği de görülmüştür.

Henüz yeni uygulanmaya başlanmasına rağmen sosyal bilgiler eğitim programının demokratik değerlerin kazandırılmasında etkisinin, bundan önce uygulanan programa göre daha fazla olacağı tahmin edilmektedir. Çünkü yeni program, tamamen günün koşullarına uygun, gerçekçi buna paralel olarak öğrencilerin ihtiyaçları, gereksinimleri neyse onları da göz önünde bulundurarak eğitim vermeyi hedeflemiştir.

Sosyal bilgiler programında önemle üzerinde durulan temel kazanımlardan biri de değerlerdir. Değerlerin kazandırılmasında programlara olduğu kadar öğretmen, veli ve öğrencilere de önemli sorumluluklar yüklenmiştir. En başta sınıf içerisinde idol ve baş uygulayıcı olan öğretmenler herkesten daha fazla sorumluluk yüklenmelidirler. Çünkü unutmamak gerekir ki iyi ve katılımcı bir eğitimin olabilmesinin ilk ve temel şartı, demokratik bir öğrenme ortamının ya da sınıf ortamının oluşturulmasıdır.

Öneriler

1. Öğretmen adaylarının üniversite eğitimi sırasında demokratik tutum kazanmaları için alacakları eğitim çok önemlidir. Bu sebeple öğretmen adaylarının öncelikle demokratik tutum kazanımları için üniversiteden itibaren eğitilmeleri gereklidir.

2. Okul idarecilerinin demokratik tutum ve alışkanlıkları benimsemiş olmaları, davranış ve uygulamaları ile öğrencilere bu yönde örnek olmaları gerekir

3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin demokratik tutum kazanmaları ve bu konuda bilinçlenmeleri için hizmet içi eğitim kurslarına tabi tutulmaları gerekmektedir.

4. Diğer ilgili branş öğretmenlerinin de bu konuda doğrudan yada dolaylı yoldan bilinçlenmeleri sağlanmalıdır

5. Sınıf ortamının öğretmenler ve idarecilerce demokratik alışkanlıkları kazandıracak yada geliştirecek biçimde düzenlenmesi gerekir.

6. Öğretmen veli işbirliğinin iyi yapılarak velilerin aile içerisinde demokratik ortamlar oluşturmaları ve öğrencilere bu ortamlara uygun olarak demokratik kurallar çerçevesinde davranmaları için bilinçlendirilmeleri gerekir.

7. Sınıf içi öğrenme öğretme organizasyonlarda öğrencilerin iletişiminin en üst safhada bulunduğu etkinliklere özelliklede grupta çalışma etkinliklerine yer verilmesi gerekmektedir.

8. Doğası gereği erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre demokratik kazanımları benimsemesi ve sahip olması daha zor olabilir. Bu sebeple erkek öğrencilerin bu konuda uygun bir biçimde eğitim almaları sağlanmalıdır.

Kaynakça

- BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş, Üre, Ö. (1994). *Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Demokratik Tutumları Araştırması*. **Türk Demokrasi Vakfı Bülteni**,(19), 29-41.
- CELEP, Cevat. (1993).*Eğitim Sisteminin Demokratikleştirilmesi*, **Çağdaş Eğitim Dergisi** Yıl 18. Sayı 184, (Ocak 1993). s. 12-14.
- DOĞANAY, Ahmet., ÇUHADAR, A. ve SARI, Mediha. (2004). *Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenlerinin Demokrasi Anlayışlarına İlişkin Algularının Değerlendirilmesi*. **Ulusla arası Demokrasi Eğitimi Sempozyumu** (ss. 362-373). (20-21 Mayıs 2004). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- DOĞANAY, Ahmet. ve SARI, Mediha. (2004). *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerine Temel Demokratik Değerlerin Kazandırılma Düzeyi ve Bu Değerlerin Kazandırılması Sürecinde Açık ve Örtük Programın Etkilerinin Karşılaştırılması*. **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, 39, 356-383.
- DUMAN, Bilal. (2004). *Öğrenme-öğretme Sürecindeki Entellektüel Şizofrenizm*. **Uluslararası Demokrasi Eğitimi Sempozyumu** (ss. 94-108). (20-21 Mayıs 2004). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- ERSOY, A.Figen.(2007). *Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretmenlerin Etkili Vatandaşlık Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri*, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- GÖREN, Çiğdem ve KARADAŞ, Müslüm (1997). **İlköğretim Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi 7**. İstanbul: Metinler Yayıncılık.
- GÖZÜTOK, Dilek (1995). **Öğretmenlerin Demokratik Tutumları**, Türk Demokrasi Vakfı Yayınları.
- İLGAR, Lütfü (1996). **Eğitim Yönetimi-Okul Yönetimi-Sınıf Yönetimi**. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- KARASAR, Niyazi (2006). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, 16.Baskı, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- MEB. (2005) **İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6-7. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu** (Taslak Basım), Milli Eğitim Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.
- NCSS. (National Council for the Social Studies). (1969), **"The Role of the. Social Studies", Readings for Social Studies in Elementary Education**, (Second Education), (Ed.:John Jarolimek.ve Huber M. Walsh), London ,Collier-Macmillan Limited.
- ÖZTÜRK, Cemil. (2007). **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi: Yapılandırmacı Bir Yaklaşım** (Ed: Cemil Öztürk) Ankara: PegemA Yayıncılık.
- SAĞLAM, H., İbrahim. (2000) *Sosyal Bilgiler Dersinin Demokratik Tutum Geliştirmedeki Rolü*, **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı,146, Ankara: MEB Yayınları.
- ŞİMŞEK, Nihat, AYDINÖZÜ, Duran, İBRET, Ünal.(2009). *Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler Programı Hakkında Müfettiş Tutumları*, **Kastamonu Eğitim Dergisi Mayıs 2009 Cilt:17 No;** ss.2 513-524.
- YAĞCI, Esed. (1997). *Sınıf içi Demokratik Öğretimin Öğrenci Erişisi ve Akademik Benlik Kavramına Etkisi*, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 13, 171-179.
- YEŞİL, Rüştü. (2002). **Okul ve Ailede İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi**. Ankara: Nobel Yayınları.

ASSESSING THE DEMOCRATIC ATTITUDES OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS ACCORDING TO VARIOUS FACTOR IN THE SOCIAL STUDIES LESSON

Nihat ŞİMŞEK*

Abstract

The main purpose of this research is to exhibit how potentially the primary school students gained democratic habit and acquisition through new-prepared social studies curriculum. The democratic attitudes of the students are tried to investigate in terms of many variable and output data evaluated on SPSS 16.00 program in the research. In the study, a pre-scale was prepared of investigating the attitudes of students and the scale has totally 25 item on it. Reliability coefficient (Chronbach alfa) of the pre-scale, which was prepared through expert opinions and applied to 62 students, is determined 0,86. The survey which has a high reliability coefficient was accepted final scale without changing any of its items and applied 126 second-degree primary students. According to the final findings of the study, the democratic attitudes of primary school students' diversified by their gender and average of monthly revenue. Apart from that, it is not determined a meaningful diversity between educational backgrounds of parents and sibling numbers of the students versus democratic attitudes.

Key Words: Social studies, democracy, democratic attitude

* Asist.Prof. Dr.; Kilis 7 Aralık University, Educational Faculty, Primary School Department.